

Устимчук Владислава Петрівна,
аспірант наукової лабораторії з проблем
протидії злочинності навчально-наукового
інституту № 1 Національної академії
внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ОРГАНІЗОВАНІ ГРУПИ ТА ЗЛОЧИННІ ОРГАНІЗАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Початок широкомасштабної агресії російської федерації поставив перед нашою державою, всім Українським народом непересічні виклики щодо збереження права на саме існування. Збройна агресія, тимчасова окупація окремих територій України, супутні їй масові воєнні злочини протягом останнього року сформували осердя загроз національній безпеці. Разом з тим організованої злочинності, що постала додатковим деструктивним фактором як для функціонування державного апарату, так і всій системі національного супротиву агресорові. Поруч з цим організовані злочинні організації сформували й загрози глобального рівня, що мають бути належним чином осмислені, визначені адекватні заходи реагування, протидії [1, с. 72]. Кримінальні правопорушення, вчинені за участі організованих груп і злочинних організацій, дедалі більше характеризуються транснаціональними зв'язками їх учасників, високим рівнем конспірації і маскуванню вчинюваних ними діянь, застосуванням різних видів зброї та вибухівки, що доповнюється єдністю за етнічною (національною) ознакою [2, с. 8]. Так, встановлення контролю над злочинністю та напроцювання конкретних практичних заходів, спрямованих на стримування виникнення та розвитку процесів кримінального характеру, залежить від багатьох факторів, «нестабільні і непродумані трансформації економічної, політичної, соціальної і культурної сфер життя, порушення принципу рівності, несправедлива приватизація, різке соціальне розмежування, безробіття, інфляція, корупція, бідність, конфлікти у суспільстві, – ось соціальна основа злочинності» [3, с. 38].

Водночас, попри поступове нарощування потенціалу органів досудового розслідування та підвищення ефективності вжитих ними заходів оперативно-розшукової протидії цим злочинам, на результатах їхньої діяльності позначаються певні стримувальні фактори, зокрема: низький рівень взаємодії між оперативними підрозділами різних правоохоронних органів, а також з іншими суб'єктами (інституціями) сектору безпеки та громадськістю; відірваність теоретичних знань,

набутих оперативними та слідчими працівниками, від реальних потреб практики, що зумовлено необхідністю оновлення наукових положень і рекомендацій [4].

Отже, організаційні форми взаємодії оперативних підрозділів правоохоронних органів України передбачені спільними відомчими нормативними актами МВС, СБУ, ДМСУ, ДПСУ, ДПтСУ або витікають з їхніх вимог. Згідно зі ст. 7 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативні підрозділи зобов'язані здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, зокрема відповідними органами іноземних держав та міжнародними антитерористичними організаціями, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів [5].

Основними завданнями взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції з іншими структурними підрозділами територіальних органів поліції, міжрегіональними територіальними органами поліції у протидії організованій злочинності є, зокрема: 1) запобігання кримінальним правопорушенням, вчинених організованими групами та злочинними організаціями (далі – ОГ і ЗО), їх виявлення, припинення та розкриття; 2) притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які учинили кримінальні правопорушення; 3) відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди; 4) відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб [6].

Взаємодія з органами прокуратури залишається, безумовно, найголовнішим напрямом під час протидії злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями. Особливості взаємодії прокурора і слідчого визначаються їх процесуальним статусом і основним завданням діяльності на стадії досудового розслідування. У такому самому контексті потрібно розглядати і питання взаємодії прокурора та оперативних підрозділів (наприклад, під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій) [7; 8].

Крім того, на Національну поліцію також покладено завдання у період настання надзвичайної ситуації здійснювати та сприяти діяльності: Службі безпеки України у проведенні оперативно-розшукових заходів у протидії підривної діяльності іноземних спецслужб, організованої злочинності, наркоманії, тероризму, особлива увага приділяється протидії кіберзлочинності. [9, с. 262].

До основних видів міжнародного співробітництва у сфері протидії організованій злочинності належать: взаємодія у межах правової допомоги у кримінальних провадженнях щодо організованих груп та злочинних організацій (далі – ОГ і ЗО); укладення угод про співпрацю у сфері протидії організованій злочинності; участь у проведенні оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій на території іншої держави; проведення спільних оперативних

розробок та розслідувань у сфері протидії організованій злочинності; обмін інформацією щодо діяльності ОГ і ЗО; участь у спільних міжнародних операціях і проєктах проти організованої злочинності [10, с. 9–10].

Підсумовуючи, зауважимо, що, зважаючи на стан, в якому перебуває суспільство і держава, з метою тримання в готовності до негайних дій необхідного резерву сил та засобів, виникла гостра необхідність у забезпеченні регламентованої чіткої взаємодії між органами Національної поліції України, і зокрема Департаментом стратегічних розслідувань, та територіальними підрозділами Служби безпеки України, її координаційними групами при Антитерористичному центрі, військовими частинами (підрозділами) Збройних сил України, Національної Гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту [1, с. 85].

Список використаних джерел

1. Герасименко О. В., Орлов Ю. В. Проблеми протидії організованій злочинності в умовах війни: від актуальних викликів до стратегічного управління. Вісник Кримінологічної асоціації України, 28(1), С. 72–86. <https://doi.org/10.32631/vca.2023.1.06>.

2. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.

3. Тимошенко В. І. Соціальна основа злочинності. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2018. № 2. С. 35–39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bmj_u_2018_2_11.

4. Павленко С. О. Основи оперативно-розшукової тактики : монографія. Київ : Людмила, 2022. 624 с.

5. Грень Р. Р. Взаємодія оперативних підрозділів правоохоронних органів України у протидії злочинам у сфері обігу наркотичних засобів. Науковий вісник Ужго-родського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 38(2). С. 100.

6. Яблонський Р. С. Основні напрями взаємодії оперативних підрозділів у сфері протидії організованій злочинності в умовах воєнного стану. Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (21 жовт. 2022 р.) / упор. Л. В. Павлик, У. О. Цмоць. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 381–384.

7. Бортун М. Взаємодія прокурора зі слідчим, слідчим суддею на стадії досудового розслідування. Вісник Національної академії прокуратури України. 2013. № 4. С. 95.

8. Форми процесуальної взаємодії. URL: <https://lektsii.org/12-17848.html>.

9. Назар Ю. С., Хитра О. Л. Роль Національної поліції в умовах російської агресії. Теорія та практика протидії злочинності у сучасних умовах : матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (21 жовт. 2022 р.) / упор. Л. В. Павлик, У. О. Цмоць. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 260–263.

10. Мовчан А. В. Міжнародне співробітництво у сфері протидії злочинам, пов'язаним із торгівлею людьми : навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 156 с.

Фаста Марина Олександрівна,

здобувач вищої освіти Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Марков Михайло Миколайович,

професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАСЕЛЕННЯ З ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Правову парадигму діяльності підрозділів кримінальної поліції визначають положення статті 19 Конституції України, згідно з якою органи державної влади, до яких відноситься і Національна поліція, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1]. У зв'язку із введенням в Україні воєнного стану на період дії правового режиму воєнного стану, тимчасово, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34 (недоторканість житла (ст. 30), таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст. 31), конфіденційність інформації про особу (ст. 32), свобода пересування, вільний вибір місця проживання (ст. 33), право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (ст. 34)), 38 (право брати участь в управлінні державними справами, вільно обирати і бути обраними) 39 (право збиратися мирно), 41–44 (право приватної власності (ст. 41), право на підприємницьку діяльність (ст. 42), право на працю (ст. 43), право на страйк (ст. 44), 53 (право на освіту) Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності тощо.